

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Факультет психології і соціології
Кафедра загальної та соціальної психології і соціології

СИЛАБУС

вибіркової навчальної дисципліни

ТРЕНІНГ КОНКУРЕНТОЗДАТНОСТІ ТА ЛІДЕРСТВА

підготовки бакалавра

Спеціальність: 053 Психологія

Освітньо-професійна програма: Психологія

*Силабус навчальної дисципліни
для денної та заочної форм навчання*

Луцьк – 2020

Силабус навчальної дисципліни «Тренінг конкурентоздатності та лідерства» підготовки бакалаврів галузі знань 05 «Соціальні і поведінкові науки», спеціальності 053 «Психологія», за освітньо-професійною програмою «Психологія».

Розробник: Малімон Л.Я., доцент кафедри загальної та соціальної психології і соціології, кандидат психологічних наук, доцент

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри загальної і соціальної психології та соціології, протокол № 1 від 15 вересня 2020 р.

Завідувач кафедри:

Лазорко О.В.

Тренінг конкурентоздатності та лідерства: силабус навчальної дисципліни підготовки бакалаврів галузі знань 05 «Соціальні і поведінкові науки» спеціальності 053 «Психологія» за освітньо-професійною програмою «Психологія» / укл. Малімон Л.Я. – Луцьк : СНУ імені Лесі Українки, 2020. 12 с.

© Малімон Л.Я., 2020

© СНУ імені Лесі Українки, 2020

I. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1 (ДФН/ЗФН)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна / заочна форми навчання
Загальна кількість годин <u>150</u>	05 Соціальні та поведінкові науки	вибіркова
Кількість кредитів 5	053 Психологія	Рік підготовки IV / IV
ІНДЗ: є	Психологія Бакалавр	Семестр VIII / VIII
		Лекції 12 / 12 год.
		Практичні (семінари) 12 / 10 год.
		Лабораторні 12 / 10 год.
		Самостійна робота 106 / 100 год.
		Консультації 8 / 18 год.
		Форма контролю: залік

Таблиця 2 (ДФН/ЗФН на базі ОКР «молодший спеціаліст»)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна / заочна форми навчання
Загальна кількість годин <u>180</u>	05 Соціальні та поведінкові науки	вибіркова
Кількість кредитів 6	053 Психологія	Рік підготовки III / III
ІНДЗ: є	Психологія Бакалавр	Семестр VI / VI
		Лекції 12 / 12 год.
		Практичні (семінари) 10 / 10 год.
		Лабораторні 10 / 10 год.
		Самостійна робота 138 / 126 год.
		Консультації 10 / 22 год.
		Форма контролю: залік

II. Інформація про викладача

III: Малімон Людмила Яківна

Науковий ступінь: кандидат психологічних наук

Вчене звання: доцент

Посада: доцент кафедри загальної і соціальної психології та соціології

Контактна інформація: мобільний телефон +380508605852; електронна адреса Malimon.Ludmila@eenu.edu.ua

Дні занять: розклад: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi>

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щосереди з 14.00 до 16.00 в кабінеті № 111. При додатковій потребі здобувача час консультації узгоджується з викладачем.

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу

У сучасному VUCA-світі особистісний та професійний успіх людини значною мірою залежить від рівня її конкурентоздатності, а отже від розвитку лідерських якостей: здатності до ефективної комунікації й розвитку особистісного соціального капіталу, навичок впливу на інших і розуміння наслідків такого впливу, розвитку емоційного інтелекту, асертивності й уміння відповідати на сучасні виклики. Підприємства та організації сьогодні потребують від своїх працівників не лише високого рівня професійних знань, умінь і навичок, а й проактивності, спрямованості на досягнення високих професійних стандартів, що проявляється в лідерській поведінці, яку можна розвивати / навчатися, формуючи ефективні лідерські компетенції.

Навчальна дисципліна «Тренінг конкурентоздатності та лідерства» присвячена вивченню сучасних підходів до розуміння конкурентоздатності особистості й спрямована на розвиток лідерського потенціалу і формування лідерських компетенцій студентів.

Програма навчальної дисципліни складена у відповідності до Стандарту вищої освіти України за спеціальністю 053 «Психологія» і враховує його вимоги.

Програмою передбачені лекційні, практичні і лабораторні заняття, на яких будуть інтенсивно застосовуватися інтерактивні, тренінгові форми роботи. Окрім аудиторних занять, програма включає значний об'єм самостійної роботи студентів з метою опрацювання теоретичних джерел і виконання самостійних практичних завдань.

Форма організації контролю: залік.

2. Пререквізити

Навчальна дисципліна є міждисциплінарною в системі професійної підготовки бакалаврів й може вивчатися автономно, незалежно від попередньої навчально-професійної підготовки студентів. Бажаними для засвоєння дисципліни будуть базові знання з курсів «Загальна психологія», «Соціальна психологія» та інших дисциплін психологічного спрямування.

3. Мета і завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Тренінг конкурентоздатності та лідерства» є розвиток конкурентоспроможності і формування лідерських компетенцій студентів.

Основне завдання навчальної дисципліни – сприяти психологічній підготовленості бакалаврів до успішної професійної самореалізації, а саме – сформувати у студентів чітку систему уявлень про психологічну складову особистісної і професійної успішності, прагнення до постійного самовдосконалення й побудови індивідуальної траєкторії саморозвитку.

Після вивчення навчальної дисципліни «Тренінг конкурентоздатності та лідерства» студенти повинні **знати**:

- зміст та психологічні особливості конкурентоспроможності і конкурентоздатності особистості у сучасному VUCA-світі;

- основні підходи до сучасного розуміння лідерства;
- зміст та структуру лідерських компетенцій особистості;
- основні складові психологічної готовності особистості до розвитку й реалізації лідерського потенціалу;
- психологічні особливості ефективної міжособистісної та групової взаємодії і розвитку соціального капіталу;
- значення та важливість емоційного інтелекту для розвитку лідерства;

вміти:

- визначати та усвідомлювати власні лідерські преференції;
- аналізувати власні сильні сторони та сфери, де потрібне подальше самовдосконалення;
- здійснювати самооцінювання власної спроможності слухати / розуміти; розпізнавати та вирішувати проблемні ситуації;
- визначати, який саме спосіб мислення, які установки та підходи потрібні для успішної відповіді на виклики сьогодення;
- формувати індивідуальну траєкторію саморозвитку, особистісного зростання і професійної кар'єри.

4. Результати навчання (Компетентності)

Основними результатами навчання є знання та розуміння предметної сфери психології конкурентоздатності і лідерства, що дасть змогу студентам усвідомити особистісні переваги й визначити зони розвитку, виявити рівні сформованості асертивності й емоційного інтелекту; засвоїти техніки впливу й ефективної самопрезентації; навчитися проактивної поведінки, що сприятиме успішній співпраці і взаємодії в групі. Сформовані у процесі тренінгової роботи практичні уміння сприятимуть особистісній та професійній конкурентоспроможності та самореалізації.

Загальні компетентності:

- ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії,
- ЗК9 Здатність працювати в команді.
- ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні компетентності:

- ФК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології
- ФК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.
- ФК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.
- ФК11. Здатність дотримуватися норм професійної етики
- ФК12. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку

Програмні результати навчання:

ПРН 4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПРН 10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника

ПРН 13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПРН 14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.

ПРН 15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку

ПРН 17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

5. Структура навчальної дисципліни

Структура навчальної дисципліни представлена у вигляді таблиць 2 та 3 (табл.. 2 - денна та заочна форми навчання; табл.. 3 - денна та заочна форми навчання на базі ОКР «молодший спеціаліст»).

Таблиця 2 (ДФН/ЗФН)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практичні	Лаборат.	Сам. роб.	Конс-ції	Форма контролю/Бали
Змістовий модуль 1.							
Психологічні основи конкурентоздатності та лідерства							
Тема 1. Конкурентоздатність особистості у сучасному VUCA-світі	15/16	2/2			12/12	1/2	ДС/2
Тема 2. Сучасне бачення лідерства як умови конкурентоспроможності особистості	17/16	2/2	2/-		12/12	1/2	ДС/2 РМГ/2 (д/ф)
Тема 3. Сучасні концепції лідерства та лідерські ролі	21/18	2/2	2/2	2/-	14/12	1/2	ДС/2 РК/2 ЛР/2 д/ф)
Тема 4. Структура ключових компетенцій лідерства	19/20		2/2	2/2	14/14	1/2	РМГ/2 ТР/2
Разом за модулем 1	72/70	6/6	6/4	4/2	52/50	4 / 8	16/12
Змістовий модуль 2.							
Розвиток лідерства як умови конкурентоздатності особистості							
Тема 5. Емоційний інтелект лідера	19/20	2/2	2/2	2/2	12/12	1/2	ДС/2 РМГ/2 ЛР/2
Тема 6. Стратегії ефективної комунікації і розвитку соціального капіталу	21/20	2/2	2/2	2/2	14/12	1/2	ДС/2 РМГ/2 ЛР/2
Тема 7. Ефективне цілеутворення й планування професійної кар'єри	21/20	2/2	2/2	2/2	14/12	1/2	ДС/2 РК/2 ЛР/2
Тема 8. Індивідуальна траєкторія саморозвитку й самореалізації особистості	17/20			2/2	14/14	1/4	ТР/2
Разом за модулем 2	78/80	6/6	6/6	8/8	54/50	4 / 10	20/20
ІНДЗ							4/8
Види підсумкових робіт							Бал
Модульна контрольна робота (МКР1+МКР2)							30+30=60
Всього годин/ Балів	150	12/12	12/10	12/10	106/100	8/18	100

Таблиця 3 (ДФН / ЗФН на базі ОКР «молодший спеціаліст»)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практичні	Лаборат.	Сам. роб.	Конс-ції	Форма контролю/Бали
Змістовий модуль 1.							
Психологічні основи конкурентоздатності та лідерства							
Тема 1. Конкурентоздатність особистості у сучасному VUCA-світі	19/16	2/2			16/12	1/2	ДС/2
Тема 2. Сучасне бачення лідерства як умови конкурентоспроможності особистості	21/20	2/2	2/2		16/14	1/2	ДС/2 РМГ/2
Тема 3. Сучасні концепції лідерства та лідерські ролі	19/18	2/2			16/14	1/2	ДС/2
Тема 4. Структура ключових компетенцій лідерства	21/20		2/2	2/2	16/14	1/2	РМГ/2 ТР/2
Разом за модулем 1	80/74	6/6	4/4	2/2	64/54	4 / 8	12/12
Змістовий модуль 2.							
Розвиток лідерства як умови конкурентоздатності особистості							
Тема 5. Емоційний інтелект лідера	26/26	2/2	2/2	2/2	18/18	2/2	ДС/2 РМГ/2 ЛР/2
Тема 6. Стратегії ефективної комунікації і розвитку соціального капіталу	25/28	2/2	2/2	2/2	18/18	1/4	ДС/2 РМГ/2 ЛР/2
Тема 7. Ефективне цілеутворення й планування професійної кар'єри	25/26	2/2	22/2	2/2	18/16	1/4	ДС/2 РК/2 ЛР/2
Тема 8. Індивідуальна траєкторія саморозвитку й самореалізації особистості	24/24			2/2	20/18	2/4	ТР/2
Разом за модулем 2	100/106	6/6	6/6	8/8	74/72	6 / 14	20/20
ІНДЗ							8/8
Види підсумкових робіт							Бал
Модульна контрольна робота (МКР1+МКР2)							30+30=60
Всього годин/ Балів	180	12/12	10/10	10/10	138/126	10/22	100

Форма контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, ЛР – письмове виконання лабораторної роботи/звіт, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв'язування задач/кейсів, ІНДЗ/РС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо

6. Питання для самостійного опрацювання

1. Поняття конкурентоздатності і конкурентоспроможності особистості.

2. Психологічна структура конкурентоспроможності особистості.
 3. Сучасне розуміння лідерства.
 4. Основні концепції лідерства.
 5. Самооцінка лідера. Преференції лідерства.
 6. Лідерство як поведінкова характеристика і груповий процес.
 7. Аналіз семи звичок надзвичайно ефективних людей (за С. Кові);
 8. Структура емоційного інтелекту та його розвиток протягом життя
 9. Саморефлексія та оцінювання EQ.
 10. Самоконтроль як складова емоційного інтелекту.
 11. Техніки розвитку емоційного інтелекту.
 12. Ефективна комунікація як компетенція лідера.
 13. Універсальні принципи ефективної комунікації. Навички ефективної комунікації.
 14. Модель комунікативного процесу. Комунікативні бар'єри.
 15. Зворотній зв'язок та ефективне слухання. Методи активного слухання.
 16. Психологічна структура особистісної спроможності лідера.
 17. Лідерські характеристики: здатності, уміння, готовність, поведінка.
 18. Основні аспекти цілепокладання та формулювання цілей. «Дерево цілей», «SMART технологія постановки цілей».
 19. Особистісне й інституційне лідерство.
 20. «Емерджентне» лідерство: основні характеристики та переваги.
7. **ІНДЗ:** У межах навчального курсу студенту пропонується виконати різноманітні **навчально-дослідницькі завдання** (розробка програм, групових кейсів, моделі лідерських компетенцій, індивідуальних траєкторій саморозвитку (побудови кар'єри), пам'яток, рекомендації тощо), які передбачають рефлексію, самодіагностику і самопрогнозування.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента

Вимоги викладача:

- обов'язкове відвідування навчальних занять;
- активність студента під час практичних занять;
- своєчасне виконання завдань самостійної роботи;
- виконання модульних контрольних завдань;
- відпрацювання занять, що були пропущені або не підготовлені (незадовільні оцінки) на консультаціях;

Не допустимо:

- пропуск занять без поважних причин;
- запізнення на заняття;
- користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (за винятком дозволу викладача при необхідності виконання певних завдань, передбачених навчальною дисципліною);
- порушення дисципліни;
- списування та плагіат.

Критерії поточного оцінювання знань:

Поточний контроль проводиться на кожному занятті й оцінюється в діапазоні від 0 до 2 балів (накопичувальна система). Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час дискусії на лекційних заняттях, роботи на практичних заняттях та набутих навичок під час виконання завдань лабораторних робіт. Отримані бали поточного оцінювання знань студентів

залежать від: повноти розкриття питання, цілісності, системності, вміння формулювати висновки тощо. Якщо студент не виступав на практичному занятті/не виконував заплановані письмові роботи чи не підготувався до нього його активність оцінюється в 0 балів.

Модульна контрольна робота є складовою поточного контролю і здійснюється через проведення аудиторної письмової роботи в межах окремого залікового модуля. Кожен варіант модульної контрольної роботи складається з двох питань. Відповіді на поставленні питання повинні відображати вільне володіння обсягом матеріалу, передбаченим програмою, зокрема, вміти застосовувати його на практиці (у вигляді наведення власних прикладів, розв'язання психологічних ситуацій тощо), оцінювати факти, явища, вільно висловлювати власні думки, самостійно оцінювати різноманітні явища та факти, виявляючи особисту позицію що до них, вміло використовувати міжпредметні зв'язки. Критерії оцінювання знань при виконанні контрольних робіт (оцінюється в діапазоні від 0 до 30 балів): 30-20 балів – вільно володіє обсягом матеріалу, вільно висловлює власні думки, повністю і якісно розкрив всі питання виявляючи особисту позицію що до них, вміло використовує міжпредметні зв'язки. 12-19 балів – вільно висловлює власні думки, але недостатнє обґрунтування відповіді, допущені незначні помилки; 5-11 балів – не повністю з допущенням помилок розкрив всі питання; 1-4 бали – розкрив частково лише одне питання; 0 балів – відповідь відсутня.

За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Політика щодо академічної доброчесності

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; дотримання принципів та положень Етичного кодексу психолога (<http://nsj.gov.ua/files/1448287570%D0%95%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BA%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B0.docx.pdf>);
- Надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

За порушення академічної доброчесності (плагіат, фальсифікація, списування, обман тощо) здобувачі освіти можуть бути притягнені до академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування з Університету.

Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 25%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування (наприклад, програма Kahoot).

Політика щодо дефлайнів та перескладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

V. Підсумковий контроль

На залік виносяться основні питання, що потребують творчої відповіді та вміння синтезувати отриманні знання і застосовувати їх під час розв'язання практичних задач.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

Підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається із сумарної кількості балів за: поточне оцінювання згідно суми балів за: практичні і лабораторні заняття (максимум 40 балів) і двох модульних контрольних робіт (максимум 60 балів, тобто по30 балів кожна).

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Обов'язкова література

1. Гоулман Д. Эмоциональное лидерство: Искусство управления людьми на основе эмоционального интеллекта. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2005. – 75 с.
2. Гоулмен Д. Эмоциональный интеллект. Пер. А.П.Исаевой. — М.: АСТ, 2009 — 478 с.
3. Дафт Р. Л. Уроки лидерства [Текст] / Р. Л. Дафт ; при участии П. Лейна ; [пер. с англ. А. В. Козлова ; под ред. проф. И. В. Андреевой]. — М. : Эксмо, 2006. — 480 с.
4. Евтихов О. В. Стратегии и приемы лидерства: теория и практика. — СПб.: Речь, 2007. — 238 с.
5. Кристофер С. Ю. Тренинг лидерства / С. Ю. Кристофер, Л. Смит - СПб: Питер, 2001. - 320 с.
6. Козлов Н. И. Семнадцать мгновений успеха: стратегии лидерства / Н. И. Козлов. - М.: ООО «Издательство Астрель»: ОАО ВЗОИ, 2004. - 383, [17] с: ил.
7. Ліпенцев А. Лідерство / А. Ліпенцев // Корпоративна політика та лідерство [Текст] : матер. до дистанц. курс. підгот. магістр. упр. суспільн. розв. / уклад. О. Пашко, А. Ліпенцев. — К. : Центр дистанційного навчання НАДУ, 2005. — 60 с.
8. Минделл А. Лидер как мастер единоборства (введение в психологию демократии). Перевод с англ.: Шихирев Н. Н. Отв. редактор: Шихирев П. Н..-М.: Институт психологии РАН, 1993- 88 с.
9. Розвиток лідерства [Текст] / Л. Бізо, І. Ібрагімова, О. Кікоть [та ін.]; за заг. ред. І. Ібрагімової. — К. : Проект “Реформа управління персоналом на державній службі в Україні”, 2012. — 400 с.
10. Филонович С. Р. Эффективность как условие лидерства [Электронный ресурс] : тез. докл. / С. Р. Филонович. — Режим доступа : http://www.interun.russinterunufilesphilonovich_td.pdfphilonovich_td.pdf ;
11. Хессельбайн Ф. О лидерстве. Пер. И.В. Супруна. – Н.: ФСПИ «Тренды», 2004. – 184 с.
12. Чалдини Р. Психология влияния / Р. Чалдини: Пер. с англ. - СПб: Питер, 2000. - 272с.

Додаткова література

1. Андреев В.И. Конкурентология. Учебный курс для творческого саморазвития конкурентоспособности. Казань : Центр инновационных технологий, 2004. 462 с.
2. Вудкок К. Раскрепощенный менеджер / К. Вудкок, Д. Френсис - М.: Дело, 1991. - 320с.
3. Бурлачук Л. Ф. Словарь-справочник по психологической диагностике / Л. Ф. Бурлачук, М. С. Морозов. - К.: Наук, думка, 1989. - 200 с.
4. Винославська О. В. Людські стосунки: Навчальний посібник / О. В. Винославська, М. П. Малигіна. - К.: КВІЦ. 2001. - 2001. - 83 с.
5. Гибсон Дж. Л. Организации: поведение, структура, процессы / Дж. Л. Гибсон, Д. М. Иванцевич, Д. Х. Доннелли. - 8-е изд. - М.: ИНФРА-М, 2000. - С. 238-275.
6. Гринберг Дж. Управление стрессом / Дж. Гринберг. - 7-е изд. - СПб: Питер, 2002. - 496 с.
7. Зимбардо Ф. Социальное влияние / Зимбардо Ф., Ляйппе М. - СПб: Питер, 2001. -448с.
8. Карнеги Д. Как завоевывать друзей и оказывать влияние на людей / Д. Карнеги; Пер. с англ. Д. С. Лободенко. – Минск: СЛК, 1997. – 640 с.
9. Ке де Ври М. Мистика лидерства: Развитие эмоционального интеллекта / М. Ке де Ври. – М.: Альпина Паблишер, 2003. – С. 21–49.
10. Кузьмин Й. Психотехнологии и эффективный менеджмент / Й. Кузьмин. - М.: Технологическая школа бизнеса, 1994. - 192 с.
11. Паркер Г. Формирование команды: Сборник упражнений для тренеров / Паркер Г., Кропф Р.. - СПб: Питер, 2002. - 160 с.
12. Практическая психодиагностика: методики и тесты: Учебное пособие / Ред.-сост. Д. Я. Райгородский. - Самара: Издательский дом "БАХРАХ", 1998.-672с.
13. Психогимнастика в тренинге / Под ред. Н. Ю. Хрящевой. - СПб: "Ювента", Й. Т., 1999. - 256 с.
14. Скібіцька Л .І. Лідерство та стиль роботи менеджера.: Навчальний посібник / Л. І. Скібіцька. – К.: Центр учбової літератури, 2009. —181с.
15. Татенко В. О. Лідер XXI / В. О. Татенко // Leader XXI: Соц.психолог. студії. – К.: Корпорація, 2004. – 198 с.
16. Хочеш стати лідером – обганяй або йди своїм шляхом / ІКЖЦ. – К.: ФОП Москаленко О. М. – 2013. – 36 с.
17. Ціось А. Л. Дізнайся більше про себе / Алла Ціось. – К.: Шк. світ, 2011. – 120 с.
18. Шалагинова Я. В. Психология лидерства / Я. В. Шалагинова. – СПб.: Речь, 2007. – 494 с.

Періодичні видання

1. Европейский журнал образования и прикладной психологии. Журналу присвоено імпаکت-фактор 0.468 за 2019 г.: <https://www.sciencecommunity.org/ru/node/132051>
2. Научный электронный журнал «Психологические исследования» ISSN: 2075- 7999 (Electronic): <https://istina.msu.ru/journals/96437/>
3. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 12. Психологічні науки – наукове фахове періодичне видання: <https://sj.npu.edu.ua/index.php/pn/about>
4. «Психологічні перспективи». Фахове періодичне видання ВНУ імені Лесі Українки. <https://psychoprosects.eenu.edu.ua>
5. «Психологічний журнал». Наукове видання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини: <https://fspu.udpu.edu.ua>
6. «Психологічний часопис» фаховий журнал Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України: <http://psychology-naesua.institute/read/1620/>